

Distribució de Comunicacions

Primer torn. 9:00 a 10:45 h.

Sala 1A

El còmic de doña Truhana

Antònia A. Cabot Garrido

Institut Icària-Barcelona

ESO | Literatura

Des de la matèria de Llengua castellana i literatura es va proposar a dos grups-classe de primer la conversió en còmic del relat número VII d'*El conde Lucanor*, "De lo que aconteció a una mujer que le decían doña Truhana". Per fer-ho, es va partir de la lectura d'una adaptació pròpia de la versió modernitzada disponible en la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes i es van donar les pautes següents: havia de tenir una extensió d'entre sis i vuit vinjetes en una única cara d'un full A4, reflectir el marc narratiu, la història de doña Truhana i la lliçó moral que finalment n'extreu Patroni; per acabar, s'hi havia de combinar el codi icònic amb el lingüístic. En un primer estadi, la conversió del conte en còmic aprofundeix en la lectura, anàlisi i interpretació reflexiva i crítica del relat. En un segon estadi, la plasmació de la història i del missatge moral a través d'un mitjà que fusiona el codi icònic i el lingüístic, en els quals viuen immersos, fa possible que els alumnes assoleixin de forma autònoma i creativa la conceptualització i l'abstracció de la informació i la seva plasmació en un nou codi. L'adaptació permet, a més, als alumnes formular inferències i establir certs paral·lelismes entre el context social del conte i el de la societat actual (condició femenina, pobresa i afany de riquesa i poder principalment). Finalment, l'activitat permet aprofundir en l'autoconeixement i autoaprenentatge, alhora que les dificultats en l'adaptació al nou mitjà els fan plantejar-se implícitament la necessitat de superar reptes i dificultats en qualsevol creació humana.

Projectes amb ànima; l'educació integral més enllà de l'aula

Montse Francitorra i Alba Serra

Escola Puigberenguer.-Manresa

Primària | Art

L'art és l'eix vertebrador de molts dels projectes que fem a l'escola i, juntament amb el centre ocupacional "l'Art de Viure"*, hem consolidat una proposta a dues bandes anomenada "projectes amb ànima". Aquest projecte és totalment inclusiu, innovador, coeducatiu, obert, viu i ple d'emocions. Cada curs ens inspirem en un artista per fer un projecte amb tota la comunitat educativa. La pràctica que us presentem és la que fem amb l'alumnat de Cicle Superior. Fem trobades amb els artistes del centre l'Art de Viure i els nostres alumnes. Projectes propers i reals que ens permeten viure altres realitats, qüestionar, afrontar interrogants, promoure la recerca i aplicar

coneixements per tal de trobar respostes en un món líquid i tan canviant.

El taller fenomenològic a l'aula. Com aplicar la fenomenologia a les situacions d'aprenentatge.

David Gozávez Cintas

Institut Vila de Gràcia-Barcelona

ESO i BAT | Filosofia

La proposta explora la implementació de la fenomenologia com a eina pedagògica dins l'aula, centrant-se en la transformació de vivències personals en coneixement significatiu a través de l'anàlisi crítica i creativa. L'experiència demostra com aquest enfocament innovador afavoreix el desenvolupament de competències com el pensament crític, la reflexió profunda, la capacitat argumentativa i l'empatia. El taller és una proposta metodològica que neix dintre de l'àmbit de la Filosofia, però que és aplicable a altres disciplines. Aquesta proposta va guanyar el premi per a professors Arnau de Vilanova 2023. En la comunicació s'explicarà l'estructura i la metodologia de les sessions a partir de l'exemple d'una situació d'aprenentatge titulada: "De la vivència a la convivència".

Influencers de Ciència

Laia Palou Fons

Equip Scientia Omnibus

ESO | Ciències

A la situació d'aprenentatge *Influencers de Ciència* es pretén treballar els condicionants de la construcció del coneixement científic a partir d'una mirada històrica, posant-se a la pell de grans científics. Per tant, es fonamenta en la vessant epistèmica de la Ciència. En aquesta proposta, l'alumnat té com a repte fer un perfil de xarxes socials d'un científic històric que va defensar o rebatre la generació espontània i participar a un congrés científic per resoldre una situació problema. D'aquesta manera, es promou desenvolupar alguns aspectes del pensament crític mobilitzant i desenvolupant habilitats cognitives d'ordre superior, fent possible la regulació metacognitiva i les disposicions epistèmiques. Aquesta activitat permet identificar els factors que creuen que han condicionat el coneixement científic i reflexionar sobre si aquests factors són els mateixos en l'actualitat.

Per què no venim del mono?

Natàlia Comalada Puigdevall
Institut Sa Palomera-Blanes
Batx | Bio-Geo

A l'Institut Sa Palomera de Blanes i en el marc de la matèria de Reptes de Biologia i Geologia, l'alumnat de primer curs de batxillerat ha estat treballant en un projecte per entendre i estudiar la filogènia humana, i com s'ha dut a terme el procés d'evolució al llarg del temps. El treball s'ha basat en la lectura i anàlisi de "notícies enganyoses" o "fake news" per tal de desmuntar alguns mites i creences errònies al voltant del procés d'evolució de la nostra espècie, en contraposició a les principals argumentacions científiques i teories acceptades actualment, a partir de la revisió de diferents articles i publicacions científiques. En fase final i com a activitat de transferència dels coneixements adquirits, l'alumnat ha presentat, per grups de treball, diferents pòsters científics en el marc d'un Congrés científic sobre paleontologia dut a terme a l'aula de ciències.

DIFFER3NT. Com ens pot ajudar la diferència a tenir èxit?

Tura Costa Juárez, Carmina Martí Costa i
Neus Sau Giberta
IE Salvador Vilarrasa-Besalú
ESO | Global

Aquesta és la pregunta conductora que inicia el projecte "Differ3nt" i a la qual hem intentat donar resposta, juntament amb els nostres alumnes, al llarg del mateix. Al formular la pregunta conductora hem tingut molt clar que l'objectiu principal d'aquest projecte és el d'evidenciar el valor positiu de la diferència. Busquem incidir en el treball de la tolerància i la cohesió social, no des d'una perspectiva integradora (la normalitat acull la diversitat), sinó des d'una perspectiva inclusiva (la normalitat està formada per una gran diversitat). Hem volgut posar en relleu que tots som diferents en funció d'on es posi l'accent o el punt de mira i, que aquest fet, ben portat i valorat, pot ser una gran oportunitat. És precisament per aquesta voluntat de positivitzar el concepte de la diferència, que en la pregunta conductora apareixen, en una mateixa frase, les paraules "diferència" i "èxit". El projecte "Differ3nt" és un projecte que engloba àmbits i temàtiques molt diferents. Des de la filosofia i la sociologia (què vol dir ser diferent?, qui és diferent?), temes de perspectiva històrica i geogràfica (com es tracta la diferència a diferents llocs i moments), d'autoconeixement i gestió emocional (què tinc jo de diferent? com puc posar en valor la meua diferència?), fins a temes més de l'àmbit de la investigació i la salut (fent referència específica a la salut mental).

El CRITIC: una eina per promoure la lectura crítica de la publicitat a la classe de ciències

Anna Marbà Tallada i Conxita Màrquez
Grup LIEC
ESO | Ciències

En aquesta comunicació es planteja la importància de formar nois i noies capaços de llegir críticament anuncis i notícies on hi apareix contingut científic i es presenta una activitat concreta, el CRITIC, per afavorir aquesta competència. Proposar la lectura de notícies de premsa, de textos divulgatius i d'anuncis publicitaris des de la perspectiva de la lectura crítica permetrà que l'alumnat reconegui la ideologia d'aquests documents i desenvolupar els mecanismes per interpretar-la.

Adaptadors teatrals, més enllà de la IA

Isabel Verdú
Institut Obert de Catalunya
Batx | Literatura

L'experiència forma part del desenvolupament dels continguts de la nova matèria Literatura Dramàtica, en què es tracten diversos aspectes curriculars com la història del teatre, l'escriptura dramàtica i l'escenificació. (Els estudiants) s'han organitzat a l'entorn de la situació general d'aprenentatge "L'escola de dramaturgia", en què col·laboren a una escola de dramaturgia del seu barri i han de dur a terme diverses tasques que els encomana el director, per tal d'apropar el teatre al seu entorn immediat i fer-lo més divulgatiu. En aquesta situació d'aprenentatge, es planteja l'adaptació de "Tio Vania" de Chéjov al segle XXI. El repte consistirà a esbrinar quina adaptació proposa el Chat GPT, analitzar críticament la proposta i fer una contraproposta millor partint de les pròpies idees i després d'estudiar altres adaptacions.

I tu, com vols viure; com un porc satisfet o un savi infeliç?

Enric Bea

INSTITUT MIQUEL BIADA-Mataró

Batx | Filosofia

La situació d'aprenentatge té com a fil conductor el plantejament d'un repte provocador i en forma d'interrogació personal, que interpel·la especialment a l'alumnat de 1er de batxillerat d'entre 16 i 18 anys amb la pregunta següent: i tu, què vols ser? un porc satisfet o un savi infeliç? Aquest dilema proposat al segle XIX per J. S. Mill em sembla plenament vigent i útil per atraure l'alumnat a preguntar-se sobre el camí vital que volen seguir. En aquesta direcció, es treballa de manera transversal durant tot un curs. El repte té una durada d'unes 12 sessions, amb una freqüència quinzenal, durant les quals es treballa amb diferents metodologies pedagògiques. L'objectiu a nivell productiu és que els alumnes vagin elaborant un diari filosòfic personal (amb l'acompanyament del docent) en què reflexionaran sobre els grans interrogants de les principals branques de la filosofia, de manera que siguin capaços d'elaborar una dissertació filosòfica en què responguin a la qüestió plantejada.

Infiltrats històrics- Una reflexió sobre els estereotips de bellesa humana a través de la Història de l'art.

Mercedes González García

Institut Bosc de Montjuïc-Barcelona

ESO | Visual i Plàstica

Infiltrats històrics és una experiència d'aprenentatge en la qual l'alumnat ha reflexionat en la representació d'estereotips de bellesa en la Història de l'art i la influència que tenen en la percepció d'un mateix i dels altres. Aquesta reflexió s'ha desenvolupat des de la matèria d'Educació Visual i Plàstica fent ús de la capacitat transformadora de les arts i al llarg de la seva implementació l'alumnat ha aprofundit en el seu coneixement de la Història de l'art i les competències digitals. Les produccions digitals han estat acompanyades de reflexions al llarg de tot el procés amb la finalitat de desenvolupar el seu pensament crític. L'experiència forma part del projecte transversal propi de la matèria Les dones de l'art, que acaba de ser reconegut com a Pràctica educativa de referència d'innovació pedagògica.

Gestió i resolució de conflictes en l'àmbit laboral: una mirada cap als Alternative Dispute Resolution (ADR)

Anna-Clara Martínez Fernández

INS Escola del Treball.-Barcelona

Cicles F | Valors

En l'àmbit laboral, es comú trobar-nos amb divergències, ja sigui amb superiors o companys/es de feina. Aquests conflictes poden sorgir de la incompatibilitat entre els nostres interessos, necessitats o valors. És crucial abordar-los abans que esdevinguin problemes més greus, posant-hi perspectiva i resolent-los de manera pacífica. Per tant, és imprescindible identificar clarament el conflicte i el seu origen. Si no aconseguim resoldre'l de manera assertiva, se'ns obre la possibilitat de recórrer als mitjans de solució pacífica i extrajudicials de conflictes com la conciliació, la mediació, la negociació i l'arbitratge. En aquesta experiència, s'apropa a l'alumnat de Cicles Formatius al coneixement dels Alternative Dispute Resolution (ADR) perquè, en un futur proper, siguin capaços de poder gestionar els conflictes laborals de forma crítica, amb perspectiva i lluny de la confrontació.

La publicitat i la ciència. Una oportunitat per treballar el pensament crític

Mònica Suils Robles, Núria Janer Gual i Begonya Oliveras Prat.

Col·legi Jardí-Granollers i institut Jaume Mimó-Cerdanyola del Vallès

ESO | Ciències

En aquesta experiència mostrem com es pot treballar la publicitat de manera crítica a l'aula de ciències. La situació d'aprenentatge s'ha realitzat amb estudiants de 2n d'ESO i 3r d'ESO. Per ajudar l'alumnat a analitzar críticament la publicitat s'han realitzat diverses activitats, entre les quals hi ha una adaptació del CRITIC (Bartz, 2002). En aquesta proposta s'han treballat anuncis publicitaris relacionats amb el consum d'aigua embotellada. Els resultats mostren que la pauta d'anàlisi ajuda l'alumnat a analitzar la publicitat en el context d'aprenentatge, però que tenen dificultats per activar els elements de pensament crític en altres contextos.

Ensenyar llengua i literatura és ensenyar pensament crític i ensenyar pensament crític és ensenyar llengua i literatura

Rosalía Delgado, Anna Madueño, M. Teresa Verdaguer
Ins. Vila de Gràcia-Barcelona

BAT | Llengües

A la matèria optativa de Publicitat de 1r de Batxillerat es proposa una de les activitats d'avaluació trimestral que pretén que els alumnes elaborin, a partir de diferents documents, una reflexió sobre la felicitat en relació amb conceptes com la identitat i el màrqueting emocional. Han de relacionar les seves idees amb aspectes treballats al llarg del trimestre. L'anàlisi dels textos dels alumnes ens porta a plantejar-nos l'enfocament de l'ensenyament de la llengua (i de la literatura) en relació al plantejament del nou currículum i a defensar que un ensenyament de la llengua (i de la literatura) que parteixi de o vulgui arribar a contextos reals d'ús implica necessàriament l'ensenyament del pensament crític i viceversa. Il·lustrarem aquesta idea amb alguns exemples concrets del possible enfocament didàctic de coneixements de l'assignatura.

Com ens mirem?

Adriana Granero i Isaac Giménez

Escola Bellaterra-Cerdanyola del Vallès

Primària | Global

En quina mesura un projecte d'escola pot desvetllar una nova consciència entre la seva comunitat? Podem fer que una experiència viscuda a l'escola canviï realment la manera de fer de mestres alumnes i famílies?

Aquestes preguntes se'ns plantegen sovint a l'escola però especialment s'ens van fer presents quan vam plantejar que calia encarar quin era el nostre posicionament com escola davant les temàtiques relacionades amb la perspectiva de gènere i la coeducació. Mai havíem tingut aquest debat com a claustre i calia encarar-ho definint conceptes i canviant actituds.

Aquest va ser el punt de partida que va generar un treball de vida d'aula a tota l'escola.

Celebrem la diversitat de festes: estratègies de pedagogia crítica per a la inclusió i el reconeixement cultural a les aules

Vicent Pallarés Pascual

| Valors

El projecte "Celebrem la diversitat de festes" ha estat una iniciativa destinada a promoure la comprensió i valoració de la diversitat cultural entre l'alumnat. A través de l'exploració de les festes i tradicions de les diferents cultures presents al grup, s'ha buscat aprofundir en la comprensió i el reconeixement d'aquesta diversitat, generant processos de reconeixement i intercanvi entre els estudiants. El projecte destaca com una experiència innovadora que busca fomentar l'educació per la interculturalitat dins de les escoles i el pensament crític i creatiu.

A través de l'ús de recursos TIC i una metodologia participativa, el projecte s'ha centrat en fomentar la curiositat pel coneixement, reconèixer la diferència com a normalitat i trencar amb estereotips i prejudicis. La seva implementació ha demostrat ser una eina efectiva per a promoure el respecte i la comprensió entre cultures diverses a l'entorn escolar, a més de potenciar el pensament crític entre l'alumnat.

Sobre el uso de automóviles eléctricos en Chile

María Fernanda Serrano

Santiago de Chile

ESO | Ciències

Actualmente, la humanidad se está viendo desafiada por diversos problemas que son parte de la época de posverdad, tales como las noticias falsas o la desinformación. Estas problemáticas se pueden enfrentar desarrollando el pensamiento crítico en los estudiantes, por lo que la educación científica está cada vez más preocupada en promoverlo. Interesados en esta perspectiva, nos fundamentamos en el marco del pensamiento crítico en el aula de ciencias, que desarrolla el grupo de investigación de Lenguaje y Enseñanza de las Ciencias (LIEC) de la Universidad Autónoma de Barcelona, para aportar una Secuencia de Enseñanza Aprendizaje (SEA) sobre una temática científicamente relevante: la electromovilidad en Chile. Esta SEA se ha propuesto para un Trabajo de Fin de Grado (TFG) y sigue un ciclo de aprendizaje con variedad de actividades individuales y grupales, organizadas en tres guías, y en donde se trabajan habilidades cognitivas como el análisis, la explicación y la autorregulación. Así también, se proponen preguntas relacionadas con la regulación metacognitiva y emocional, que también son aspectos clave para promover el pensamiento crítico desde el marco adoptado. La SEA ha sido validada por tres docentes que se desempeñan en escuelas secundarias (docentes de Física y Biología) en Chile, y actualmente los(as) autores de este trabajo se encuentran implementándola en un grupo de estudiantes de secundaria de un instituto de la ciudad de Santiago, Chile. Se espera de la implementación obtener resultados que permitan no sólo el análisis del desempeño y aprendizaje del alumnado sino también la mejora de la SEA, la cual gracias a la validación ya ha sufrido algunos cambios significativos.

La IA és creativa? Elaborem pensament crític a primària

Olga Armengol Pastallé
Escola Sant Nicolau-Sabadell
Primària | Global

L'alumnat de 6è de primària mostra un creixent interès, a través de comentaris informals, sobre la intel·ligència artificial (IA). Considerem que és el moment oportú per abordar aquest tema des d'una perspectiva de treball del pensament crític, ètica i ús adequat i responsable de la IA. La presència de la IA és una realitat, i és essencial que els estudiants adquireixin una comprensió bàsica del seu funcionament i coneguin els dilemes ètics associats, entre ells, el de l'autoria. La situació d'aprenentatge serveix per respondre a la pregunta "La IA és creativa?". S'elaboraran materials de conscienciació sobre l'ús crític de la IA: un mapa conceptual gegant al passadís i un tríptic informatiu per la comunitat i per compartir a la xarxa, connectant els conceptes clau apresos sobre la IA, destacant especialment els temes ètics, amb l'objectiu d'eleva la consciència dins de la comunitat educativa.

VerifiCHAT: Promovent el pensament crític a través de la resolució de problemes científics amb ChatGPT.

Núria Domènech-Amador,
Grup DIATIC
ESO i BAT | Ciències

"VerifiChat" és una activitat de ciències dissenyada pel grup DIATIC orientada a combinar els exercicis tradicionals de resolució de problemes a partir d'un enunciat amb la utilització del ChatGPT3.5. És una activitat orientada a alumnat d'ESO i Batxillerat que es pot fer en 1 hora de classe. Primer, l'alumnat ha de resoldre un problema a mà i, després, demanar a la IA que el resolgui. A través d'una bastida didàctica, l'alumne ha de comparar els dos processos (humà i IA), identificar estratègies i errors, i caracteritzar-los segons tenen a veure amb la interpretació de l'enunciat, amb els raonaments, amb els càlculs matemàtics, amb l'ús d'unitats, etc. Amb aquesta activitat es pretén treballar dos aspectes claus del pensament crític com són l'avaluació i l'autoregulació, prenent consciència sobre els seus propis raonaments alhora que aprenent a ser crític amb l'ús de la IA en l'àmbit científic.

Les venes obertes de la democràcia

Joan Carles Farré Florensa
Institut Matadepera-Matadepera
ESO | Filosofia

En aquesta situació d'aprenentatge es proposa investigar, amb un projecte transversal i organitzat de manera modular, les relacions entre les llibertats i la memòria. Agafant com a fil conductor la comparació sobre com s'ha encarat el final d'etapa de la dictadura a l'Argentina i a Espanya, l'alumnat aprofundeix en aquells elements i requeriments perquè hi pugui haver una democràcia i un règim de llibertats, així com la relativa fragilitat d'aquesta. A més, a partir de la investigació dels excessos resultants de la suspensió o anul·lació d'aquestes llibertats en diversos països del món, se'ls convida a preparar en grups una presentació i un posicionament respecte de la importància de recordar aquesta etapa en cada cas, de manera que s'han d'endinsar tant en la història com en els debats actuals, les "ferides obertes", en el país que hagin estat treballant.

El Pensament crític aplicat a l'anàlisi de les imatges fixes i en moviment

Joan Carles Romero Martínez
Servei Educatiu-Terrassa
Obligatòria | Visual i Plàstica

El Pensament Crític esdevé un dels elements clau per afavorir el Benestar emocional del nostre alumnat. La comunicació té com a objectiu evidenciar la relació directa que existeix entre ser persones que pensen de manera crítica i gaudir d'aquest Benestar emocional pretès pel Departament. Si a través del nou model educatiu volem contribuir a formar persones capaces d'habitar el món de manera competent, i a ser possible millorar-lo, resulta imperatiu que cultivem el seu pensament crític. Actualment, s'ha imposat l'acció a la reflexió. La majoria de persones actua sense contemplar la conveniència de les seves actuacions. Igualment, la imatge ha guanyat terreny a la paraula i l'omnipresència de les pantalles envaeix cada racó de la nostra quotidianitat. És per això que resulta imperatiu que el nostre alumnat sàpiga quan ha d'activar l'interruptor del pensament crític.

Desemascarant “fakes” a través de Newton

Julià Hinojosa Lobato

Escola Pia Sarrià-Calassanç-Barcelona

Batx | Ciències

En aquesta activitat preteníem que els alumnes de 1r de batxillerat consolidessin i mobilitzin els seus coneixements sobre les lleis de Newton. Basant-se en aquests coneixements, van analitzar i resoldre problemes de física clàssica, així com desemmascarar “fakes” que corren per les xarxes i ens enganyen a primera vista. Aquest procés va constar de dues etapes clarament destacades. Per una part, la construcció personalitzada d'una base d'orientació per fonamentar l'anàlisi de qualsevol problema i, d'altra banda, la implementació i aplicació de la mateixa base en el seu quefer diari.

Begudes Monstruoses

Núria Pérez

Institut Narcisa Freixas i Cruells-Sabadell

ESO | Ciències

Les begudes energètiques estan en augment, principalment entre els joves, malgrat els seus efectes nocius per a la salut, degut al seu alt contingut en cafeïna i sucre, a més a més de desplaçar de la dieta altres aliments i begudes més saludables. Què empeny els joves a consumir-les? Són realment energètiques? En aquest projecte s'acompanya l'alumnat a fer una anàlisi de la informació continguda en anuncis publicitaris i etiquetatge de begudes, i per extensió a altres productes alimentaris, des del punt de vista nutricional i ètic per tal que puguin escollir amb criteri què els convé. Reflexionem sobre quan, perquè les consumim i perquè estan de moda amb la intenció de promoure uns hàbits més saludables.

La filosofia 3-18 a un centre públic de secundària

Mercè Rom, Eva Fuentes, Mercè Peris, Marta del Barrio i Gemma Cateura

Institut Jaume Mimó-Cerdanyola del Vallès

ESO | Filosofia

L'experiència de filosofia 3/18 al nostre institut ha estat transformadora. Els estudiants des de 1r d'ESO i fins 3r han explorat qüestions fonamentals de la condició humana i la societat amb un enfocament crític i democràtic. Mitjançant el diàleg i les reflexions personals i col·lectives, amplien la seva visió del món i desenvolupen habilitats de pensament crític, curós i creatiu.

Desmitificant princeses a l'educació infantil

Sandra González de Vicente i Anna Solorzano Rubio

Escola Pablo Picasso-Barberà del Vallès

Infantil | Global

Presentem una experiència sobre el pensament crític i creatiu a l'aula d'educació infantil. Abordem la necessitat d'expressió oral amb una situació d'aprenentatge dissenyada sota el Marc DUA i amb l'objectiu de compartir i construir coneixements, experiències, vivències, somnis... Del nostre alumnat. A l'alumnat d'14 se li planteja el repte de donar resposta a la pregunta interessant: M'agradaria ser princesa? La recerca de la resposta deriva en una creació literària, alternativa, consensuada i construïda col·laborativament a través de la conversa.